

COLUMN

Burgerschap

ALEID TRUIJENS

é, dat vak bestond toch al? En dan bedoel ik niet het wazige Burgerschapsvorming, maar dat andere, stokoude vak, waarbij je van alles leert over democratie, grondwet en staatsinrichting, over vrijheid van me-

ningsuiting en mensenrechten, over de slavernij, de Holocaust, godsdienstoorlogen en ontkerkelijkheid. Geschiedenis heet dat vak.

Niets zo veranderlijk als politiek die zich bemoeit met de inhoud van onderwijs. In 2006 begreep de regering nog dat kennis van het verleden voor kinderen onontbeerlijk was en werd, onder leiding van Frits van Oostrom, een prachtige 'canon' samengesteld die als basis daarvoor kon dienen. Die canon kon niet verplicht worden, omdat dat niet strookte met de vrijheid van onderwijs. Tien jaar later vond het Platform Onderwijs2032 - dat gelukkig een stille dood is gestorven - dat geschiedenis als apart schoolvak wel weg kon, en Sander Dekker knikte instemmend.

En nu staat de arme Arie Slob in een onmogelijke spagaat. Als onderwijsminister van alle Nederlanders vindt hij dat de Inspectie moet controleren of scholen wel genoeg aandacht besteden aan burgerschap, aan democratie, gelijkheid, vrijheid, enzovoort. En tegelijk verdedigt zijn ChristenUnie met hand en tand de vrijheid van onderwijs, die dicteert dat de inhoud van het onderwijs aan de scholen is. Dus is er formeel niets te doen om te brengen als confessionele scholen, geïnspireerd door de Bijbel, de Koran of enig ander geschrift, onderwijzen dat homoseksualiteit een ziekte is, vrouwen op aarde zijn om te baren en de ene godsdienstoorlog een beetje beter is dan de andere.

School is de plaats waar je leert nadenken over de wereld

Ga er maar aan staan, Inspectie. Nog een hele klus om scholen te betrappen op ontsprekend burgerschapsonderwijs. En al helemaal om leraren te berispen om iets dat ze nalaten: onverstoortbaar vertellen over antisemitisme en de gruwelen van de gaskamers, bijvoorbeeld, of uitleggen wat dictatuur is, met als recent voorbeeld Erdogan. Veel leraren durven dat niet aan in een klas vol kinderen die thuis iets heel anders te horen krijgen. Dat is laf, maar bestrijd het maar eens.

Ik denk dat een uurtje burgerschapsvorming meer of minder niks uitmaakt, al kan het heus geen kwaad. Ook het goedbedoelde vak 'maatschappijleer' heeft de samenleving niet socialer gemaakt. Ik geloof meer in de beschavende werking van goed, overtuigend en aanstekelijk onderwijs.

Natuurlijk brengen leraren normen en waarden over, al is het alleen al door hun gedrag. Maar: school is niet de plaats waar je kinderen kneedt tot het door de overheid gewenste model. School is de plaats waar je leert nadenken over de wereld. Alle vakken samen moeten de werktuigen daarvoor aanbieden. Dat je analytisch leert denken, je leert verplaatsen in anderen, feiten vastmeningen onderscheidt, fictie van werkelijkheid, propaganda van waarheidsvinding. Dat je leert argumenten en drogredenen herkennen, dat je het verschil kent tussen bewijsvoering en geloof. Exacte vakken zijn daarbij even belangrijk als geschiedenis, cultuur en literatuur.

Kinderen helpen zelf te leren nadenken is niet hetzelfde als elke kinderlijke opinie bloedsereus nemen. Op school zou je ook moeten ervaren dat een opvatting meer gewicht krijgt als je ergens meer kennis over en ervaring mee hebt. Daarom hebben kinderen voorbeelden nodig van mensen buiten hun eigen wereldje.

Bevlogen, moedige docenten met voldoende bagage dragen denk ik meer bij tot het doel dat Slob voor ogen staat dan verplichte lessen burgerschap of groot-scheepse controle door de Inspectie. Mensen die zelf hebben leren nadenken zullen minder snel achter achterhande vlaggen aan hollen, hun kinderen schadelijke fabels vertellen en anderen discrimineren, de mond snoeren of minderwaardig vinden. Hoop ik.

Aleid Truijens is schrijver, literatuurrecensent en biograaf. **Reageren?** opinie@volkskrant.nl

He
harc
iden
waar

O
te

Door M.

'Nu
Lill,
lezi
stel
Tonje
betepe
gram
gij, Na
te
er
ogste
jut
nir
not
bez
zijn h
Liberal
Hillary
dentsve
kritiek
ellend
burger
ruild
Mar
hoogte
staat va
heeft le
Hij stud
Isalah B
en polit
tellectue
geest), o
opgele
mudv
tielk
pres
de D